

М. А. Сагайдак
(Київ)

ДМИТРІВСЬКИЙ МОНАСТИР ХІ ст. У КИЄВІ: ВЕРСІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТА НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Статтю присвячено розгляду питання заснування в ХІ ст. в Києві патрональних монастирів, і, зокрема, Дмитрівського монастиря, членами династії Рюриковичів. Йдеться про можливу дату заснування Дмитрівського монастиря в світлі нових досліджень.

Ключові слова: Київ, патрональний, монастир, столонаступництво, старійшинство, митрополит, Дмитрівський монастир.

Дослідники історії Києва давно звернули увагу на ту обставину, що акт заснування монастиря Дмитрія Солунського у верхньому Києві, сином Ярослава Мудрого — князем Ізяславом, включено до літописної статті 1051 року, в основній частині тексту якої, викладається історія заснування іншого знаменитого київського монастиря — Києво-Печерського. Це збуджувало зацікавленість, адже не важко здогадатися, що за компілятивним характером згаданої статті, приховується якийсь невідомий нам історичний підтекст. Серед причин, які могли обумовили дещо незвичний порядок оповіді, називають боротьбу за першість у церковно-політичній сфері, яка з другої половини ХІ ст., розгорнулася між окремими церковними осередками (монастирями) та київською митрополією (Каргер 1961, с. 345).

У період правління Ярослава Мудрого (1019—1054 рр.), київська митрополія, яка територіально розширювалася у святій Софії, отримуючи значну підтримку від київської влади, помітно зміцнила свої позиції у церковному житті країни. Цей курс остаточно викристалізувався та набув успіху в період з 1026 по 1051 роки. Ярославові вдалося укласти угоду із своїм братом Мстиславом Чернігівським, який впродовж всього свого князювання на чернігівському столі, вів активну діяль-

ність по створенні власного релігійно-політичного центру. В 1036 році Мстислав помирає і Ярослав стає єдиноправним володарем Русі. Відомо, що зразу ж після цього Ярослав розгортає широку програму реформування династичних відносин, одночасно веде активну діяльність у церковних справах. Він розбудовує адміністративний центр Києва. Споруджує св. Софію й створює навколо неї два храми Георгія та Ірини, які виконували роль родинних патрональних святинь. При перебуванні на митрополичій кафедрі митрополита Феопемпта (1037 — бл. 1043 рр.) при кафедрі глави руської церкви формується літературно-перекладацький центр та центр літописання. Перехід у 1051 році Іларіона — пресвітера церкви святих Апостолів на Берестовім, на митрополичу кафедру до св. Софії, як засвідчує виголошена останнім проповідь під назвою «Слово о законі і благодаті», знаменувало, на думку багатьох дослідників, торжество церковно-політичної доктрини Ярослава. Це було вагоме досягнення, оскільки Русь завжди потерпала не тільки від політичного, але й від релігійного сепаратизму.

До того в Південній Русі існувало два центри влади: Київ із, скоріш за все, моральним статусом «матері міст руських» підпорядкований найстаршому із роду Рюриковичів — Ярославу; а також Чернігів — у якому також сидів Рюрикович, що мав владу над цілим Лівобережжям і Причорномор'ям. Дослідження М. Димніка показують: обидва князі в період «двумвірату» носили титул «Великий», принаймні Мстислав названий так у Московському літописному зводі під 1033 роком (Димник, у друці). Отже, Ярослав був великий князь київський, а Мстислав був великий князь чернігівський. Як зазначає дослідник, в очах Мстислава, Ярослав мав перевагу, яка важила більше і давала пе-

ревагу над останнім: він був старшим по віку. На цей історичний момент генеалогічний статус в роду переважав над політичним. Як пише П.П. Толочко, така ситуація розсосередження влади між двома центрами в цілому виявилась позитивною (Толочко 2003, с. 161).

Немає жодних даних, яким чином визначався юридичний статус столиці за попередників Ярослава. Крилата фраза, що її літописець вставив в уста Олегові Віщому: «Хай буде се мати городам руським», скоріш за все згадка про моральний статус міста до якого мав переміститися центр політичного життя Русі. Можемо висловити припущення, що даний моральний статус був покликаний замінити узвичаєний статус, коли місто, що займало головне місце в певному регіоні, мав займати старійшина княжого роду. А ні Олег, а тим паче малолітній Ігор, який прибув із ним, не відповідали даній вимозі, оскільки старійшинство належало Рюрику, котрий спочатку знаходився у Ладозі, а згодом у Новгороді.

Отже, Олег і Ігор виступаючи формально як Рюриковичі, мали право на заснування нової (власної) княжої династії, що мала перервати правління іншого роду, яке репрезентували Аскольд та Дір. Перш ніж у новій династії почав діяти старий родовий принцип «старійшинства» мав пройти певний час, сформуватися нові правила. Це означало, що на принципах, які спиралися на родові звичаї, повинні були виробитися нові юридичні правила, які стосувалися порядку столонаступництва всіх наступників Ігоря, а не Рюрика (Dimnik 1994).

Ярослав зміг запровадити юридичний статус столиці тільки, після смерті свого брата Мстислава. Дана подія «розв'язала» руки Ярославу для проведення важливих політико-адміністративних змін, в тому числі і церковно-юридичних реформ, які очевидно мали супротивників в особі митрополитів-греків. Настановивши митрополитом Іларіона, князь разом із ним пише «Устав князя Ярослава о церковних судах», що певною мірою підтверджує наміри Ярослава створити автокефальну церкву на Русі та позбавитися політичної та церковної залежності від Константинополя.

Вся політика великого київського князя відбивається на стратегії містобудівного розвитку Києва. Отже археологічне вивчення історичної топографії його, може дати ключ до розуміння подій XI ст. Нове місто до розбудови якого приступив Ярослав, мало, перш за все, репрезентувати ті наміри, які виникали під началом київського князя.

Релігійним центром в часи правління батька Ярослава — Володимира була по суті Десятинна церква, у якій концентрувалося все церковне життя. Під спорудження нового митрополичого центру Ярославом була відведена площа, що по розмірах складала більше половини всього «міста Володимира». Ще одним нововведенням

Ярослава було те, що до вотчин, які великий князь роздав своїм синам по землях Русі він приєднав значні земельні ділянки у Києві, які навично закріпив за ними. Сини Ярослава, котрі були визначені як столонаступники, принаймні трое із них — Ізяслав, Святослав і Всеволод, отримали ці наділи в столиці та могли розпоряджатися ними на власний розсуд. Основна мета такої топографічної локалізації великокняжої родини, полягала в тому, що столиця перетворювалась у спільне володінням династії, і ніхто більше не міг почувати себе у ній безумовним господарем.

Такою отримав Ізяслав столицю після смерті Ярослава, яка сталася 1054 року. Як старший син, він мав замінити батька та посісти «стіл» його, що знаходився у «Великому дворі Ярослава». Одночасно, у місті була територія, де знаходились його діти, дружина, челядь, тощо, яка вважалася безумовним володінням його власної родини і де він мав побудувати свій патрональний монастир.

Можна висловити припущення, що монастир святого Димитрія — як патрональний храм родини, міг бути заснованим князем вже у 50-х роках XI ст. Ізяслав мав повне право заснувати свій храм, задовго до того, як він став великим князем. Такі приклади засвідчені літописцем: 1070 року Всеволод Ярославич, у рік народження сина Ростислава, буде поблизу свого двору церкву Святого Михаїла в патрональному монастирі ще не будучи великим київським князем. Задовго до свого остаточного приходу на великокняжий стіл (1072 р), як стверджує М. Димнік, заснував на Копиревому кінці Києва, свій патрональний храм Святого Сімеона, а також монастир при ньому, другий брат Ізяслава — Святослав (Dimnik 1994).

Отже, сторінка церковного життя Києва середини XI — другої половини XI ст., при першому наближенні, може характеризуватися тим, що за короткий період в місті виникає кілька нових монастирів, які по новому окреслили сакральний ландшафт Києва. Фактично за даний період витворилась нова багата в чому поліцентрична модель міста. Першим був заснований Дмитрівський монастир, оскільки засновником виступав найстарший син Ярослава Мудрого, він поклав початок «місту Ізяслава-Ярополка». Зокрема, відомо, що сином Ізяслава Ярополком на території монастиря було споруджено храм апостола Петра. Точна дата закладки церкви відсутня у літописі, але повідомляється, що 1087 року Ярополк-Петро був похований у церкві, яку поставив. Дослідники київської архітектури вважають датою спорудження церкви Петра 80-ті роки XI ст. (Каргер 1961, с. 263). Остаточне оформлення архітектурного ансамблю «місто» набрало зі спорудженням на початку XII ст. Святополком Ізяславичем (Михайлом) Михайлівського Золотоверхого собору.

Північна зона верхнього міста у якій, як згадувалося вище, було споруджено Сімеонівській

монастир на Копиревому кінці, також мала архітектурний та містобудівний розвиток у наступному столітті. На сьогодні, окрім виявлених розкопками житлово-господарських комплексів, тут вдалося виявити залишки фортифікацій, які за технологією спорудження були прямою аналогією до фортифікацій «міста Ярослава», а ще наприкінці XIX ст. на розі Киянівського провулку та вул. Смірнова-Ласточкина було виявлено залишки храмової споруди датованої XI ст. (Каргер 1961, с. 263).

Перераховані об'єкти дають підстави говорити, що розпочате будівництво монастиря в XI ст. дало поштовх до цілеспрямованого формування локальної міської структури, яку цілком доречним було б визнати окремим «містом» та пов'язати його історію із однією з гілок правлячої династії Ярославичів — Ольговичами. В такому разі дана частина Києва цілком може розглядатися, як «місто», аналогічне «місту Ізяслава-Святополка» та носити ім'я засновника династії Ольговичів — Святослава.

Трете «місто», як локальний міський осередок, був зв'язаний із родиною Всеволода. Нарешті ще один, а саме Андріївський, монастир на честь свого патрона у колишньому «місті Володимира», будує Всеволод Ярославич. Це будівництво зазвичай відносять до 1086 року (Каргер 1961, с. 263). У цьому старому центрі Києва, третій брат із сім'ї Ярославичів — Всеволод спочатку засновує жіночий монастир, а потім розбудовує новий центр в районі Видубичів.

Отже, можна вважати, повчальна сентенція, якою укладач зводу 1073 року супроводжує повідомлення про заснування Дмитріївського монастиря, стосувалася не тільки розбудову, які вів у Києві Ізяслав Ярославич. Однаковою мірою, це могло стосуватися також будівельної діяльності його братів: Святослава та Всеволода. Книжники Печерського монастиря, як бачимо, не підтримували практику розбудови патрональних храмів і монастирів, які, перш за все, діяли на утвердження впливу правлячої династії. Очевидно, що така концепція базувалась на бажанні церковників виступати в ролі «третейського судді» у суперечках між князями, що безумовно піднімало їх авторитет. Однак, така позиція могла послужити одночасно джерелом наступних протиріч з династами, особливо у ті моменти, коли монахи піддавали сумніву наміри князів по заснуванню нових монастирів. Слова засновника Печерського монастиря Антонія, повною мірою демонструють це: «... Это бог вас, братия, собрал, и вы здесь по благословению Святой горы, по которому меня постриг игумен Святой горы, а я вас постригал — да будет благословение на вас, первое от бога, а второе от Святой Горы» (Каргер 1961, с. 171). Як бачимо, у такій формулі заснування монастирів, князівська влада зовсім відсутня.

Отже, як можна пересвідчитися, вже за наступників Ярослава, тобто з другої половини

XI ст., на горизонті церковного життя знову стають помітнішими тенденції церковного сепаратизму. Сюжет статті, у якій перший раз згадується монастир святого Дмитрія, так чи інакше, демонструє дану ситуацію.

Літопис починається словами: «И се да скажемъ чего ради прозвася Печерский монастырь...» (ПСРЛ, Т. I, ст. 155). Далі розповідь ведеться про село Берестово, котре було засноване ще за часів Святого Володимира та було одним із найбільш улюблених місць його відпочинку. Йдеться, про заснування тут Ярославом Мудрим церкви Святих апостолів та вже згаданого пресвітера Іларіона. Повідомляється, що Іларіон перебуваючи у Берестовім «хожаше с Берестового на Днепр на холм, где ныне ветхий монастыр Печерський и ту молитви творяше», а далі: «Ископа ту печерку малу, 2 сажени, и приходя с Берестового моляшегося ту Богу втайне» (ПСРЛ, Т. I, ст. 155). Наступний блок інформації стосується Антонія із Любича, який після того як Іларіона великий князь Ярослав «постави... митрополитомъ святои Софії» (ПСРЛ, Т. I, ст. 156), займає його місце на Печерських горах: «И не по мнозих днехъ ... Антоній приде к Киеву... и поча ходить по дебремъ и по горам, ища где би ему Бог показал, и приде на холм, идеже Иларион печеру ископал, и розлюбил месце се и вселися в его...» (ПСРЛ, Т. I, ст. 156). Власне основну частину тексту статті займає розповідь про духовні подвиги Антонія, як одного із засновників Печерського монастиря. Як вважав О.О. Шахматов, поява доволі складного та мало зв'язаного сюжету, у якому згадується Іларіон та Антоній, мала на меті ствердити думку про заснування Печерського монастиря у більш ранній час (Шахматов 1908, с. 444—445). Зазначимо, стаття писалася у стінах Печерського монастиря, її остаточну редакцію відносять до періоду 1072—1073 рр., коли завершувався так званий «звод Никона». (Приселков 1913, с. 166). Очевидно, і на це вказує факт перенесення оповіді до 1051 року: метою автора зводу було утвердження думки, що Печерський монастир виник ще за правління Ярослава Мудрого, тоді як насправді цей монастир почав формуватися у добу правління його сина — Ізяслава.

Немає жодного сумніву, що Антоній пережив Ярослава Мудрого та мав стосунки з його сином Ізяславом — засновником Дмитріївського монастиря, що заступив на великокняжий стіл у 1054 році, після смерті батька. О.О. Шахматов пояснює відсутність запису про смерть Антонія у літописі тою обставиною, що Никон — якого дослідник вважав автором літописних статей даного періоду (1069—1073 рр.) не по своїй волі змушений був покинути Печерський монастир та переїхати до Тьмутаракані, незадовго до 7 травня 1073 р. — дати коли, за версією О.О. Шахматова, Антоній помер.

Стосунки між великим князем Ізяславом і Печерським монастирем тривалий час були

добрими. На першому етапі Ізяслав всіляко підтримує починання Антонія, який правив монастирем. Як сповіщає літописець, після усамітнення Антонія, при пресвітерстві Варлама, кількість монахів Печерської обителі збільшується, вони ставлять над печерою «церковцю малу» в ім'я Святої Богородиці. На прохання братії, князь надає ділянку землі над печерою, де згодом розгортається будівництво комплексу монастирських споруд. Одним із безсумнівних фактів особливо близьких стосунків між великим київським князем та Печерським монастирем є зображення княжої сім'ї Ізяслава на сторінках так званої Трійської псалтирі (молитовник Гертруди). Ізяслав з дружиною — польською принцесою Гертрудою і сином Ярополком зображені разом із іконою Богоматері Кіпрської, котра зображує Богородицю яка сидить на троні з малим Христом на колінах. Цей іконографічний тип ікони, як свідчать дослідження, оригінал якої знаходився у Софійському соборі Константинополя, на Русі вважався Печерською Богоматір'ю. Малюнки могли бути зроблені у Києві, причому майстрами пов'язаними з Печерським монастирем.

Та повертаючись знову до сюжету статті поставленої в літописі під 1051 роком, зустрічаємо слова, які вказують негативне ставлення складача «зводу», щодо оцінки зображуваних ним подій: «Ізяслав — же постави монастирь святого Дмитрия. И введе Варлама на игуменьство к святому Дмитрию хотя створити вышій сего манастира (Печерського — М. С.) надеясь на богатство. Мнози бо манастири цесарями, и боярами, и богачами поставлени, но не суть таки, как ции, же суть поставлени слезами, и пощением, и молитвою, и бдением» (ПСРЛ, Т. II, стб. 147—148).

Протиставлення двох монастирів — Дмитріївського та Печерського, негативна оцінка дій Ізяслава, як засновника першого із них, це реалії, від яких не вдалося абстрагуватися літописцеві. Не виключено, що тут був присутнім і особистий мотив, адже Никонові, як і Антонієві довелося покинути Печерський монастир, коли перший здійснив «постриг» до монастирської братії двох київських отроків під іменем Варлаама й Єфрема, без попередньої згоди князя Ізяслава. Як виявилось далі, один із них був сином першого боярина Ізяслава Івана, що і викликало гнів князя (Каргер 1961, с. 338—339). До речі, перехід монахів одного монастиря до іншого практикувався, про що розповідається в сюжеті поміщеному в Києво-Печерському Патерику. Тут розповідається про печерського монаха Лаврентія — затворника, який не зміг отримати дозволу «в затвор внити» у своєму монастирі «шед к святому Дмитрию, Ізяславль манастир» (Патерик 1911, с. 27). На наш погляд, це одночасно засвідчує існування на Русі другої половини XI ст., мінімум двох релігійно-політичних угруповань, котрі по своєму бачили розвиток релігійного, а можливо і політичного життя на Русі.

Природно, що Ізяслав, як наступник великого київського князя Ярослава, прагнув тримати церковне життя під впливом княжої династії. Іноді йому це вдавалося і церква ставала оплотом його влади, іноді його суперники схилили церковників на свій бік, тоді князеві доводилося залишати Київ¹.

Що стосується дати заснування Дмитріївського монастиря, то як бачимо із наведеного вище, він без сумніву був давнішим за Печерський монастир. Майстерно написані сюжети об'єднані в одній статті, яка так і називається: «...чего ради прозався *Печерский манастир*» перенесена укладачем «зводу» 1073 року до статті під 1051 роком (до дати переходу на митрополичу кафедру Іларіона), зовсім не врятувала ситуацію. Вже в середині XIX ст., дослідники київських старожитностей, починають звертати увагу на такі переміщення, одночасно відзначаючи їх тенденційність. Прихильниками ранньої дати заснування та побудови Дмитріївського монастиря були М.Ф. Берлінський та І. Фундуклей.

Історія Дмитріївського монастиря у Києві продовжує залишатися мало дослідженою. Дослідників церковного життя Києва продовжує бентежити несподіване за своїм характером повідомлення літопису під 1128 роком: «В се же лето переяша церковь Дмитрия Печеяне и нарекоша ю Петра с грехом великим и неправо» (ПСРЛ, Т. II, ст. 155). Багато хто вважає це актом прямого захоплення Дмитріївського монастиря монахами Печерського монастиря. До певної міри, слушною може бути версія запропонована П.Г. Лебединцевим. Останній пов'язує подію з діями дочки Ярополка Ізяславича — Анастасії, вдови князя Гліба Всеславича. Обставини її життя і особливо смерті (померла 1158 року у віці 84 роки і разом з чоловіком похована в Успенській церкві Печерського монастиря поруч з гробом Феодосія), можуть багато що пояснити. Як стверджує вслід за літописом П.Г. Лебединцев, Анастасія пожертвувала у володіння Печерського монастиря більшість земельних володінь сім'ї, значні багатства і челядь. Природно, припускає дослідник, що і своє право на Дмитріївський монастир, було пожертвоване щедрою княгинею, і печерські монахи, пам'ятаючи слова Никона, не зволікаючи заволоділи тим, що було засновано на багатстві.

Однак це тільки цікава версія, оскільки у її точності дозволяють сумніватися наявні свід-

1. На початку 70-х років XI ст. розгорілася боротьба за Київ всередині правлячої династії, в результаті якої Ізяслав змушений був покинути столицю. Феодосій Печерський, який на той час правив Печерським монастирем, відкрито виступив проти Святослава Чернігівського, який порушив принцип старійшинства у престолонаслідуванні. Проте вже у 1073 році відбулося примирення Святослава із Феодосієм. Як можна спостерігати аналізуючи джерела, воно відбулося після значних матеріальних подарунків з боку князя.

чення у більш пізніх джерелах, перелік яких наводить М.К. Каргер (Каргер 1961, с. 264—265).

Інформація про будівлі Дмитріївського монастиря зафіксована в рукописному пролозі XIV ст., де мова йде про те, що хрещення киян відбувалося навпроти того місця, де стоїть церква Петра. Це надзвичайно цікава деталь, адже реальні залишки названих храмів могли б пролити світло на це дискусійне питання. Очевидно, що остаточна руйнація будівель церкви Св. Дмитрія та Петра відбулася протягом XVI—XVII ст., їхні залишки у вигляді фундаментів були відомі в XVIII ст. В 1758 році, як зазначається, на краю Дмитріївського яру, вони були виявлені і являли собою стародавні фундаменти, а у 1785 році, як повідомляє М. Берлінський, більшість цегли із вказаних фундаментів було використано для спорудження огорожі Михайлівського Золотоверхого монастиря. 1838 року О. Аненков здійснив археологічні розкопки на місці споруди, вдалося зафіксувати фундаменти та частково стіни, а найголовніше — скласти уявлення про план храму. Це був шестистовпний, триапсидний храм, довжиною 28 м, шириною 19 м. На плані О. Аненкова показано прибудови на північно-західному та південно-західному кутах будівлі, як сходові площадки на хори. На сьогодні можна стверджувати, що храм мав, очевидно, бічні галереї, дані про які вдалося одержати спостереженнями 1936 року та нашими роботами.

1980 року авторським спостереженням за земляними роботами по спорудженню теплотраси у дворі будинку № 4 по вул. Трьохсвятительській (колишня вул. Героїв Революції), було зафіксовано залишки фундаментів кам'яної споруди давньоруського часу. Дослідження їх показали, що від більшої частини підмурків залишилися тільки фундаментні рови, заповнені стародавніми будівельними матеріалами: кусками плінфи, шматками цем'яноквого розчину. В більшості місць кладка була розібрана, проте зберігся фрагмент фундаментів «in situ», шириною 1,3 м, висотою 0,65 м. За стратиграфічними спостереженнями будівля могла мати висоту основи до 1,5 м. Виявлені рештки дозволяють стверджувати, що фундамент виготовлявся способом кладки із бутового каменю різних розмірів на цем'янковому розчині світло-рожевого кольору.

За 12 метрів від цієї кладки вдалося виявити ще один цінний фрагмент колишньої будівлі — це було верхнє перекриття сферичної форми, що впало і залишилось цілим. Фрагмент давав уявлення про характер кладки стін та склепінь. Використовувалась плінфа форматом 28—28,5 × 32 см при товщині 3,5—4 см. Виявлена частина склепіння із двох рядів плінфи перекритих третім рядом могла, за нашою реконструкцією, перекрити простір довжиною до 2 м.

Аналіз будівельних матеріалів, способів кладки стін та фундаментів, реконструкція

плану будівлі дозволили висловити припущення, що кам'яна будівля виявлена у південно-східній частині Михайлівської гори, являла собою залишки Дмитріївського собору однойменного монастиря, відомості про існування якого у цій частині міста містяться у літописах (Сагайдак 1981, с. 114).

Згодом, вже в 1998 році, версію місцезнаходження головної будівлі монастиря святого Дмитрія Солунського, вдалося підтвердити іще однією видатною археологічною знахідкою — шиферним рельєфом із зображенням вершника, яку вдалося виявити у безпосередній близькості до згаданих фундаментів.

Димник М. Титул «великий князь» в Киевской Руси // У друці.

Каргер М.К. Древний Киев. — Т. II. — М.; Л., 1961. *Патерик* Киевского Печерского монастыря. — СПб., 1911.

Приселков М.Д. Очерки по церковно-политической истории Киевской Руси X—XII вв. — СПб., 1913.

ПСРЛ. — Т. I.: Лаврентьевская летопись. — Л., 1926.

ПСРЛ. — Т. II.: Ипатьевская летопись. — М., 1962.

Сагайдак М.А. Новые данные о Дмитриевском монастыре в Киеве // Актуальные проблемы археологических исследований в Украинской ССР. — К., 1981.

Толочко П.П. Ярослав і Мстислав Володимировичі // Дружинні старожитності Центрально-Східної Європи VIII—XI ст. — Чернівці, 2003.

Шахматов А.А. Разыскания о древнейших русских летописных сводах. — СПб., 1908.

Dimnik M. The Dynasty of Chernigov 1054—1146. — Cambridge, 1994.

М. А. Сагайдак

ДИМИТРОВСКИЙ МОНАСТЫРЬ XI в. В КИЕВЕ: ВЕРСИИ ИНТЕРПРЕТАЦИЙ И НОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

Статья посвящена рассмотрению вопроса учреждения в XI ст. в Киеве патрональных монастырей, и, в частности, Дмитриевского монастыря, членами династии Рюриковичей. Речь идет о возможной дате учреждения Дмитриевского монастыря в свете новых исследований.

М. А. Сагайдак

DMYTRIY MONASTERY OF 11th CENTURY IN KYIV: VERSIONS OF INTERPRETATIONS AND NEW INVESTIGATIONS

The paper is devoted to the question of patron monasteries foundation in 11th cent. in Kyiv. In particular author views a problem of foundation of Dmytriy Monastery by members of Riurick dynasty. Author also proposes a new date of founding this monastery on the ground of new investigations.